

تجربه زیسته تکاملی دانشجو دانشگاه فرهنگیان در رشته مشاوره

علی مریدی کمال آباد^۱

^۱ دانشجو کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی

چکیده

هدف از این پژوهش بیان تجارب دانش آموخته دانشگاه فرهنگیان در مسیر تکامل خود برای مشاور مدرسه شدن با روش خودکاوی روایتی می باشد. منبع داده های پژوهش، خاطرات و تجارب نگارنده، دانش آموخته دانشگاه فرهنگیان است که به شیوه روایت نگاری تنظیم شده است. یافته های پژوهش نشان می دهد که عوامل متعدد مانند علاقه خود نویسنده نسبت به این حرفه و راهنمایی مشاور مدرسه، معلمان و راهنمایی دانش آموزان پایه های بالاتر در دوران دبیرستان (متوسطه دوم در نظام جدید) در انتخاب وی برای مشاور مدرسه شدن موثر بودند. در دوران دانشجویی آموزش های دانشگاه، مطالعه کتاب ها و تماشا فیلم های مختلف، موجب آمادگی اولیه وی برای فعالیت در این حرفه شده است. این متن شامل عوامل و چگونگی حرکت به سمت انتخاب حرفه مشاوره مدرسه، فرایند قبولی در دانشگاه فرهنگیان، محتوای دروس و تدریس اساتید و فضای دانشگاه و کتاب های مطالعه شده و فیلم های مشاهده شده در دوران دانش آموختگی در دانشگاه می باشد. یعنی عواملی که نگارنده در مسیر خود طی کرده تا بتواند به عنوان مشاور مدرسه به فعالیت بپردازد.

واژه های کلیدی: دانشجو معلم، مشاور، تجربه، روایت، توسعه حرفه ای

مقدمه

تجربه فرار است و به سختی عملیاتی می شود و از توصیف های عینی که رفتار را نشان می دهند گریزان است. تجربه چیزی است که افراد در معرض آن قرار دارند آنها انواعی از معانی هستند که افراد به محض آموختن و آموختن تاویلشان می کنند و راه هایی شخصی هستند که افراد جهان هایی که در آن زندگی می کنند تفسیر می کنند این وجوه زندگی به دشواری به تکنولوژی جدول مشاهدات استاندارد شده یا مقیاس های رفتاری تنزل می یابد. (آل حسینی، ۱۳۹۵: ۳)

روایت نگاری تأملی رویکردی برای ثبت افکار شخصی، تجارب روزانه و تفکر درونی است نویسنده با عمل نوشتن به افکارش جان میبخشد و در خود احساس قدرت میکند اشاره دارد، روایت نگاری-تأملی به معلمان کمک میکند تا چهار جنبه وجودی خود را کشف کنند: چه میدانند؟ چه احساسی دارند؟ چه چیز را چگونه انجام میدهند؟ چرا انجام میدهند؟ معلم به واسطه روایت نگاری تأملی نسبت به چالش های روزمره، انگیزه، تصمیم گیری و اعمالش به درک و فهم میرسد روایت نگاری تأملی ابزاری است که به مشارکت کنندگان فکور اجازه میدهد، تادرباره وقایع تأمل کنند. دانشجو معلمان مشاهدات فردی خود را از طریق نوشتن روایتها ارتقاء میبخشد و تفاهم ها و سوء تفاهم ها را از هم تشخیص میدهد استفاده از روایت نگاری به دانشجو معلمان کمک میکند تا استانداردهای تدریس را بررسی کنند، دانش، مهارت و نگرش خود را ارتقاء بخشند. (اسداللهی، ۱۳۹۷: ۳)

در این مطالعه خود روایت گری سعی شده است تجربیاتی که در مسیر توسعه حرفه ای گذرانده ام را در قالب روایت هایی بیان کنم.

در این مطالعه خود روایت گری مسیر طی کرده خویش برای شروع فعالیت در حرفه مشاور مدرسه را بیان میکنم و از شما می خواهم تا دقایقی با تجربه زیسته یک دانشجو معلم همسفر شوید.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به انگاره تحقیقات کیفی تعلق دارد و یک روایت پژوهی می باشد. وقتی پژوهش کیفی انجام می دهیم که در صدد نگارش گزارش به سبک ادبی و منعطف باشیم، سبکی که گویای داستان ها حاوی نوعی نمایش یا شعر باشد و فارغ از محدودیت های ساختار های نگارش رسمی دانشگاهی - علمی باشد. پژوهش کیفی انجام میدهم چرا که مترصد فهم بسترها یا شرایطی هستیم که مشارکت کنندگان مطالعه در آنجا تجربه کرده اند. (کرسول، ۱۴۰۰)

تحقیق کیفی وابسته به محقق است گفته می شود که محقق ابزار جمع آوری داده هاست یعنی اینکه جمع آوری داده ها یک روند جاری است و در طول روند تحقیق محقق تصمیم میگیرد چه داده هایی باید جمع آوری شود. مصاحبه ها و مشاهده ها چندان ساختاری نیستند بنابر این نگرش محقق در تحقیق کیفی بسیار موثر است. (دلاور، ۱۳۹۶)

یکی از انواع روش های کیفی روایت پژوهی می باشد. روایت پژوهی اشکال متعددی دارد، از شیوه های تحلیلی متنوعی استفاده می کند و ریشه در رشته های مختلف علوم اجتماعی و انسانی دارد. می توان واژه روایت را به هر متن و گفتگویی نسبت داد یا اینکه می توان از آن برای اشاره به حالت خاصی از پویا در پژوهش کیفی استفاده کرد که کانون تمرکز آن داستانهای نقل شده توسط افراد است. (کرسول، ۱۴۰۰)

در انجام این پژوهش راوی تجارب خویش را که در مسیر طی کرده برای ورود به فعالیت حرفه ای در شغل مشاور مدرسه و عواملی که باعث آمادگی اولیه برای فعالیت در این حرفه شده اند را در قالب روایت هایی نگاشته است. روایت متنی گفتاری یا نوشتاری است که حاکی از یک رویداد/اقدام یا مجموعه ای از رویدادها /اقدامات است که پیوند تقویمی با هم دارند (زارنیوفسکا:۲۰۰۴:۱۷). رویه های لازم برای انجام این پژوهش تمرکز بر مطالعه یک نفر گردآوری داده از طریق گرد آوردن داستان های آن گزارش تجارب فرد و نظم دهی تقویمی یا استفاده از مراحل جریان زندگی (معنای این تجارب است). (کرسول، ۱۴۰۰)

یافته های پژوهش

طبق نتایج به دست آمده در ابتدا با سوژه مورد مطالعه یک آشنایی اجمالی پیدا می کنیم سپس با دوران تحصیل در مدرسه و عوامل سوق دهنده راوی به سمت حرفه مشاوره و فرایند طی کرده برای ورود به دانشگاه فرهنگیان آشنا می شویم. در ادامه راوی به توصیف تاثیر فضا، محتوا، اساتید و آموزش دانشگاه فرهنگیان می پردازد. در آخر به تجربیات کسب شده از کتاب خوانی و تماشای فیلم در دوران تحصیل راوی پرداخته می شود.

۱) آشنایی اجمالی با سوژه مورد مطالعه

سوژه مورد مطالعه متولد سال ۱۳۷۸ در خانواده ای سه فرزندی از بخش فردوس (از توابع شهرستان رفسنجان در استان کرمان) است. پدر کشاورز و مادر خانه دار می باشد. تحصیلات خود را در مقطع دبستان در مدرسه شهید علی کدخدائی شهر صفائیه گذراند. برای تحصیل در مقطع راهنمایی (متوسطه اول در نظام جدید) در آزمون ورودی مدارس نمونه دولتی شرکت و نمره قبولی را کسب کرد. توانست برای تحصیل در این مقطع در مدرسه نمونه دولتی شهید مجتبی اسدی رفسنجان ثبت نام کند. وی موفق شد این مقطع را تا پایان در این مدرسه سپری کند. برای تحصیل در مقطع دبیرستان (متوسطه دوم در نظام جدید) مجدد در آزمون ورودی مدارس نمونه دولتی شرکت نمود و نمره قبولی را کسب کرد و موفق شد این مقطع را در مدرسه نمونه دولتی علی ابن ابیطالب رفسنجان به پایان برساند. در سال ۱۳۹۷ در کنکور سراسری علوم انسانی شرکت نمود و توانست به رتبه ۹۷۷ در منطقه دو دست یابد. در نهایت توانست در رشته آموزش راهنمایی و مشاوره دانشگاه فرهنگیان خواجه نصیر کرمان قبول شود.

۲) توصیف عوامل و چگونگی حرکت به سمت انتخاب حرفه مشاوره مدرس

نگارنده در این باره مینویسد: ((در دوران کودکی به دلیل بافت مذهبی خانواده از سن ۶ سالگی به دارالقران فرستاده شدم. انس گرفتن با قرآن باعث شد من به مسایل مذهبی علاقمند شوم. این علاقه در دوران نوجوانی و با ورود به مقطع راهنمایی (متوسطه اول در نظام جدید) شدت بیشتری گرفت و باعث شد من به مطالعه در زمینه مسایل مذهبی و گوش دادن به سخنرانی سخنرانان معروف بپردازم. این عوامل باعث شد در من حس رسالت برای کمک به داشتن جامعه ای سالم و کمک به دیگران شکل بگیرد.))

نگارنده فرایندتصمیم گیری برای مشاور شدن را اینگونه توصیف میکند: ((با ورود به مقطع دبیرستان (متوسطه دوم در نظام جدید) سال اول آن یکی از سرنوشت ساز ترین سال های زندگی من بود، چون در این سال باید یکی از انتخاب های مهم و تاثیر گذار در زندگی خود را میگریفتم و آن هم انجام انتخاب رشته تحصیلی بود. از ابتدای سال اول دبیرستان شروع به تحقیق در باره رشته های مختلف کردم و از دانش آموزان که در پایه های بالاتر و در درشته های مختلف بودند درباره رشته ای که انتخاب کرده بودند، ملاک هایشان برای این انتخاب و چشم اندازی که برای آینده رشته خود برای ادامه تحصیل در دانشگاه و انتخاب شغل داشتند را جویا شدم. همزمان با این پرس و جو ها شروع به مطالعه آینده شغلی هر رشته پرداختم. در این مسیر از مشاور مدرسه نیز کمک های فراوانی گرفتم و جلسات متعددی با مشاور مدرسه ام در باره علایق، توانایی ها و نحوه پیدا کردن استعدادها، رشته های مختلف تحصیلی و آینده شغلی هر کدام به گفتگو پرداختم. مشاور مدرسه با توجه به صحبت هایی که انجام داده بودیم به من رشته علوم انسانی در دبیرستان را پیشنهاد کردند و پیشنهاد اولیه برای تحصیل در دانشگاه فرهنگیان برای آینده را داد. من با پیشنهاد ایشان برای رفتن به دانشگاه فرهنگیان و معلم شدن شروع به تحقیق درباره این پیشنهاد کردم. در این مسیر از نظرات دیگر دانش آموزان و معلمان در باره دانشگاه فرهنگیان نیز استفاده کردم. با معلم های مختلف در باره شغل معلمی و سختی ها و مشکلات و خوبی های آن صحبت های فراوانی کردم. در پایان سال اول من باتوجه به علاقه و راهنمایی های دیگران و مشاور مدرسه ام رشته علوم انسانی را انتخاب کردم و برای خودم برای ادامه در مقاطع بالاتر دانشگاه فرهنگیان را متصور بودم. با ورود به سال دوم بخشی از نقشه راه من مشخص شده بود و آن هم تحصیل در رشته های موجود در زمینه علوم انسانی در دانشگاه فرهنگیان بود. از سال دوم این سوال برای من پیش آمد در دانشگاه فرهنگیان کدام شاخه از معلمی مناسب من است و برای ادامه تحصیل کدام شاخه را انتخاب کنم. شروع به تحقیق درباره رشته هایی که مربوط به رشته علوم انسانی در دانشگاه فرهنگیان بودند کردم تا علاقه خودم در زمینه معلمی را پیدا کنم. در این مسیر با معلمان دروس مختلف صحبت میکردم و هنگام تدریس آنها به محتوای تدریس آنها و تاثیر و نقش آنها در تربیت دانش آموزان دقت میکردم. سال دوم و سوم خود را به جمع آوری اطلاعات در این زمینه سپری کردم و در سال پیش دانشگاهی ام تصمیم نهایی خود را گرفتم آن هم مشاور مدرسه شدن در آینده بود. نقش پررنگ مشاور در سلامت روان دانش آموزان از عواملی بود که باعث شد این شاخه را برای تحصیل در دانشگاه فرهنگیان انتخاب کنم. از اول سال تحصیلی پیش دانشگاهی نقشه خود را برای آینده پیدا کرده بودم و آن هم تحصیل در رشته مشاوره دانشگاه فرهنگیان بود. برای رسیدن به این هدف باید در کنکور رتبه بالایی می آوردم، پس تلاش خودم برای کسب رتبه مناسب برای تحصیل در دانشگاه فرهنگیان را شروع کردم.))

۳) توصیف فرایند قبولی در دانشگاه فرهنگیان

سوژه مورد مطالعه فرایند قبولی خود در دانشگاه فرهنگیان را اینگونه توصیف میکند: ((در سال ۱۳۹۷ در کنکور سراسری رشته علوم انسانی شرکت کردم پس از حدود یک ماه نتایج اولیه کنکور سراسری اعلام گردید و من موفق به کسب رتبه ۹۷۷ در سهمیه منطقه ۲ شدم. شرط مجاز شدن برای انتخاب رشته محل های دانشگاه فرهنگیان تراز بالاتر از ۶۵۰۰ و معدل کل بالاتر از ۱۴ بود. من تمامی شرایط لازم برای انتخاب رشته محل های دانشگاه فرهنگیان را دارا بودم. با اعلام زمان انتخاب رشته اولیه من شروع به انتخاب رشته کردم و رشته آموزش راهنمایی و مشاوره محل تحصیل دانشگاه فرهنگیان کرمان را اولویت اول خود در جدول انتخاب رشته قرار دادم. پس از حدود ۲ هفته نتایج اولیه جهت مصاحبه برای دانشگاه فرهنگیان را اعلام نمودند و من برای شرکت در مصاحبه دانشگاه فرهنگیان دعوت شدم.))

نگارنده در ادامه به توصیف تجربه خود از روز مصاحبه دانشگاه فرهنگیان می پردازد: «برای شرکت در مصاحبه باید ساعت ۷ صبح در محل دانشگاه فرهنگیان پردیس خواجه نصیرالدین طوسی واقع در بلوار سلمان فارسی در شهر کرمان حاضر می شدم. در بدو ورود یک نوبت به من دادند تا منظم تر فرایند مصاحبه را طی کنم. به وسیله تابلوهای راهنما به سمت اولین ساختمان جهت شروع فرایند مصاحبه رفتیم. مرحله اول این فرایند تحویل مدارک شناسایی و تحصیلی و تشکیل پرونده بود. یک راهنما در ابتدا پوشه هایی را به هر مصاحبه شونده تحویل داد و توضیحاتی درخصوص ترتیب قرار دادن مدارک داخل پوشه داد. سپس هر فرد به نوبت وارد ساختمان می شد. مدارک را داخل پوشه قرار دادم و منتظر نشستم تا نوبت من برای ورود به ساختمان را اعلام کنند. با اعلام شماره نوبت من وارد ساختمان شدم. ورودی ساختمان میزهای به هم چسبیده ای وجود داشت که پشت آنها ۴ نفر نشسته بودند. به ترتیب مدارک ام را تحویل دادم و پس از رویت هرکدام مهر تاییدی بر روی هر مدرک زدند. این مرحله را به پایان رساندم و وارد مرحله دوم که معاینات پزشکی بود شدم. وارد اتاق معاینه پزشکی شدم دو فرد داخل اتاق بودند نفر اول تست های بینایی، شنوایی و بیان را از من گرفت. سپس فرد دوم پس از اندازه گیری وزن و قد یک معاینه کلی از من انجام داد. پس از اتمام مراحل داخل اتاق معاینات پزشکی یک راهنما من را به ساختمان دیگر برای ادامه فرایند مصاحبه راهنمایی کرد. مرحله سوم مصاحبه یک راهنما من را به رفتن داخل یک اتاق راهنمایی کرد. وارد اتاق شدم. داخل اتاق سه نفر مصاحبه کننده در پشت یک میز قرار داشتند و در مقابل آنها یک صندلی قرار داشت. از من دعوت به نشستن بر روی صندلی کردند. با نشستن بر روی صندلی مصاحبه کنندگان پس از سلام و احوال پرسی هر کدام شروع به پرسیدن سؤالاتی کردند. سؤالاتی مانند اینکه اهداف و دلایل ام برای انتخاب این شغل چیست و یا اینکه برای من یک موقعیت فرضی ترسیم کردند و گفتند: اگر دانش آموزی دیر به کلاس درس بیاید چه واکنشی نشان میدهید. در کل در این مرحله سؤالاتی را مطرح کردند که بیشتر به آمادگی ذهنی و شخصیت من مربوط میشد. با پایان یافتن سؤالات مصاحبه کنندگان از اتاق بیرون آمدم. شخصی که در سالن به عنوان راهنما بود من را به اتاق دیگر راهنمایی کرد. در مرحله چهارم مصاحبه وارد اتاق دیگری شدم. داخل اتاق یک مصاحبه کننده پشت یک میز نشسته بود و مقابل آن یک صندلی و یک میز کوچک نیز در کنار صندلی بود که یک قرآن بر روی آن قرار داشت. مصاحبه کننده از من خواست که بر روی صندلی نشسته و قرآن روبروی خود را بردارم و به صورت تصادفی یک صفحه از قرآن را باز کنم و آیات آن صفحه را تلاوت کنم. پس از اتمام تلاوت ام مصاحبه کننده شروع به پرسیدن یک سری سؤالات اعتقادی مثل: آیا نماز جمعه میروید، آیا در راهپیمایی شرکت میکنید و سؤالاتی پرسید که مربوط به عقاید دینی و سیاسی من می شود. با پایان یافتن سؤالات از اتاق خارج شدم و با خارج شدن من فرایند مصاحبه به پایان رسید. در پایان فردی که به عنوان راهنما قرار داشت به من گفت: اگر در مصاحبه پذیرفته شده باشم در هنگام اعلام نتایج نهایی در سایت سنجش اعلام خواهد شد.»

۴) توصیف تاثیر فضا، محتوا، اساتید دانشگاه فرهنگیان در آمادگی برای مشاور مدرسه شدن

نگارنده در ابتدا به معرفی برخی واحد های گذرانده در دانشگاه می پردازد و اینگونه بیان می کند: «(واحد هایی مثل نظریه های شخصیت، روابط انسانی، آسیب شناسی روانی، روان شناسی اجتماعی، روشهای اصلاح و تغییر رفتار، روان شناسی تربیتی و... در آشنایی و درک بهتر من از مشاوره کمک بسیاری کردند. از جذابیت های واحد هایی که معرفی کردم و برخی از واحد های دیگر برای من مشاور بودن اساتید آن واحد ها بود زیرا با تجربه ای که طی سالهای متعدد با مراجع های مختلف داشتند در هنگام

تدریس، مطالب علمی را به صورت کاربردی و در قالب مثالهای عینی بیان می کردند و این مساله باعث می شد بهتر آن مطلب علمی را یاد بگیرم و کاربرد های استفاده آن مطلب را نیز متوجه می شدم.))

نگارنده در ادامه به توصیف تاثیر پنهانی که از آموزش های دانشگاه کسب کرده است می پردازد و اینگونه به بیان آن می پردازد: ((یکی از خصوصیات من تجربه پذیر بودن من است . یعنی در طول زندگی ام سعی کردم از تجربیات دیگران درس بگیرم و از آنها برای داشتن یک زندگی رضایت بخش استفاده کنم . تعدادی از اساتید که به ما دانشجومعلمان رشته مشاوره تدریس میکردند خودشان مشاور بودند و دفتر مشاوره داشتند. من سعی میکردم آنها را همانند پیر مرشد راهنما خود در مسیر مشاور شدن ام قرار دهم. به همین دلیل سعی می کردم از تجارب و توصیه هایی که این اساتید از چگونگی کسب مهارت و دانش در زمینه مشاوره بیان می کردند به دقت گوش دهم و تا حد زیادی به آنها عمل کنم. من از دوران دبیرستان (متوسطه دوم در نظام جدید) به خواندن کتاب های غیر درسی می پرداختم و به دلیل علاقه ای که به دانستن در باره همه چیز داشتم در زمینه های مختلف و مخصوصا اطلاعات عمومی کتابهای مختلفی می خواندم. کتاب خواندن من به صورت پیوسته نبود و شاید گاهی اوقات دوماه یک بار یک کتاب غیر درسی میخواندم. با ورود به دانشگاه یک توصیه را از اساتید ام زیاد شنیدم مخصوصا اساتید مشاور روی آن تاکید فراوانی می کردند و آن هم کتاب خواندن بود. از توصیه های مداوم که اساتید مشاور می کردند این بود که یک مشاور باید دانش و اطلاعات گسترده ای داشته باشد و این امر زمانی محقق میشود که شما به صورت مداوم کتاب بخوانید. اولین کتاب غیر درسی که در دانشگاه به من معرفی شد کتاب هنر درمان اثر اروین یالوم بود که یکی از اساتید مشاور معرفی کردند. من با کنجکاوی به دنبال این کتاب معرفی شده برای خواندن رفتم. وقتی شروع به خواندن این کتاب کردم به کلماتی در این کتاب برخورد کردم که حتی از رو هم نمیتوانستم بخوانم اما نثر داستان وار و آموزش مهارت های مشاوره ای در قالب تجربه زیسته نویسنده برای من بسیار جذاب بود. این کتاب باعث شد به دنبال اسم نویسنده بروم و با کتاب های او در زمینه مشاوره آشنا بشوم . این کتاب مثل دومینویی بود که باعث شد به خواندن کتابهای اروین یالوم روی بیاورم. آن کتاب باعث شد از مسایلی که مشاوران در اتاق در مان و مسایلی که مراجعان با آن در گیر هستند یک آشنایی کلی پیدا کنم. باخواندن هر کتاب با اصطلاحات و افراد جدید آشنا می شدم و آن کتاب مانند حلقه اتصالی می شد برای معرفی و آشنایی با کتاب یا زمینه جدید برای مطالعه کردن.))

در ادامه نگارنده به بیان تاثیراتی که از الگو تدریس اساتید کسب کرده است می پردازد و اینگونه بیان می کند: ((در هنگام تدریس اساتید همیشه سعی میکردم از نکات مثبتی که در الگو تدریس آنها وجود دارد برای خودم الگو برداری کنم . به تدریس اساتیدی که کلاس آنها خسته کننده نبود و دانشجویان نظر مثبتی درباره تدریس آنها داشتند توجه بیشتری می کردم. آنها توانسته بودند کار خود را به درستی انجام دهند و آن هم جذب مخاطب بود. در هنگام تدریس این اساتید به دنبال راز موفقیت الگو تدریس آنها بودم. در الگو تدریس آنها چند نکته اساسی وجود داشت که باعث جذاب شدن تدریس و جذب مخاطب می شد : ۱. کاربردی صحبت کردن و در قالب مثال عینی صحبت کردن ۲. ساده سازی مطالب و مطابق فهم دانشجو مطالب را ارایه دادن. من این دو نکته اساسی را برای تدریس خود به یادگار برداشتم.))

۵) توصیف تجربیات آمادگی برای مشاور شدن از طریق فیلم و کتاب

نگارنده در این قسمت به بیان تجربیات خود در زمینه کتاب خوانی و تماشای فیلم می پردازد و اینگونه بیان می کند: ((در دوران راهنمایی و دبیرستان در من میل به همه چیز دانی در زمینه های مختلف شکل گرفت و در آن زمان شروع به مطالعه در زمینه های مختلف کردم. در هر زمینه سعی میکردم هرچند کم مطالبی بخوانم و اینگونه اطلاعات عمومی و دانش خود را بالا ببرم. در آن دوران یک عقیده داشتم و آن هم بی فایده بودن تماشای فیلم بود.

با ورود به دانشگاه و به دنبال تلاش برای حرفه ای تر شدن در زمینه مشاوره با توصیه برخی از اساتید مشاور به تماشای فیلم هایی با زمینه روان شناختی پرداختم. تماشا آن فیلم ها باعث شدند درک بهتری نسبت به مسایل روان شناختی انسانها پیدا کنم و متوجه شدم که یک فیلم خوب میتواند باعث افزایش دانش، آگاهی و شناخت ام شود. این نقطه آغاز من برای استفاده از فیلم دیدن برای افزایش دانش و تجربه ام در زمینه های مختلف بود. از آن زمان سعی کردم بیشتر فیلم هایی که به صورت مشخص در زمینه روانشناسی و مشاوره بودند و یا یک مفهوم روان شناختی را به تصویر میکشیدند تماشا کنم. دیدن آن فیلم ها باعث شدند در هنگام خواندن کتاب درک بهتری از مسایل مختلف پیدا کنم. در حال حاضر فیلم دیدن برای من ابزاری است که به وسیله آن می توانم با مسایل مختلف انسانی و تجربیاتی که در زندگی خود می گذرانند بهتر آشنا شوم و درک بهتری از مسایلی که انسانها در طول زندگی خود با آنها مواجهه می شوند پیدا کنم.))

نگارنده در ادامه به توصیف یادگیری خواندن زبان بدن می پردازد و به معرفی کتابها و فیلم های تجربه شده در این زمینه می پردازد: ((به عنوان یک مشاور از ضروری ترین مهارتهایی که باید یاد می گرفتم مهارت درک سخن مراجع و خواسته درونی آن می باشد. برای درک این زمینه باید بتوانم مطالبی را که مراجع به صورت کلامی بیان نمی کند و غیر کلامی بیان می کند را بفهمم تا بتوانم بهتر به او کمک کنم.))

((من برای اینکه در این زمینه مهارت و دانش بدست بیاورم شروع به جستجو و مطالعه منابع موجود در این زمینه کردم و از اساتید مشاور نیز راهنمایی هایی گرفتم که چندین کتاب در این زمینه معرفی کردند و این نکته را نیز به من توصیه کردند که تنها با خواندن کتاب نمی توان در این زمینه مهارت کسب کرد و به همراه کتاب باید تمرین ها و نکاتی که در کتاب موجود است را در عمل به کار برد تا بتوان در این زمینه مهارت پیدا کرد. در این مسیر به چندین کتاب برخورد کردم که زبان بدن و تکنیکهای خواندن زبان بدن را به من آموزش دادند مثل کتاب زبان بدن راز موفقیت اثر دیوید لوئیس با ترجمه جالینوس کرمی، کتاب زبان بدن اثر آلن و باربارا پیز با ترجمه مریم شفقی، کتاب زبان صورت عبدالهی اثر محسن عبداللهیان. در حین جستجو در باره زبان بدن به چند سریال برخورد کردم که تماشا آن درک بهتری از زبان بدن به من داد مثل: سریال آمریکایی به من دروغ بگو که در آن یک دانشمند در زمینه زبان بدن به پلیس کمک می کند تا با دانش او در زمینه زبان بدن به حقیقت در پرونده های قتل برسند. در این سریال آموزش میدهد که چگونه بتوانیم با حالات مختلف صورت و بدن به احساسات و افکار درونی افراد پی ببریم. از دیگر سریال ها در این زمینه سریال منتالیست می باشد که در آن یک فرد در حل پرونده های جنایی به پلیس کمک می کند و در مسیر حل پرونده مهارتهای خواندن زبان بدن را نیز آموزش می دهد. به نظر من میتوانیم از هرفیلمی برای افزایش دانش خودمان در زمینه های زبان بدن استفاده کنیم. من در حین تماشا هر فیلم سعی میکردم به حالت های مختلف چهره افراد و احساسات مختلف که بروز میدهند توجه کنم تا آشنایی بیشتری با رفتار های غیر کلامی انسانها پیدا کنم.))

در ادامه نگارنده به شرح تجربیات خود در حوزه کسب دانش در زمینه همدلی می پردازد و بیان میکند: «از دیگر مهارتهایی که باید کسب میکردم مهارت همدلی بود. اینکه بتوانم احساسات و افکار دیگران را درک کنم واز دید وپنجره ای که آنها بیرون را تماشا میکنند من به مسایل و پیرامون نگاه کنم.»

همدلی تعاریف متعددی دارد (۱): شناخت ودرک آگاهانه پیام های کلامی و غیرکلامی مراجع واحترام به آنها از جانب مشاور (۲). تجربه واقعی دنیای درونی مراجع (۳).ارایه پاسخ های حمایتی -عاطفی مناسب به افکار واحساسات مراجع.مشاور باید احساسات مراجع را به طور دقیق بشناسد و عمیقا به او گوش بدهد.(شفیع آبادی، ۱۳۹۷)

((برای اینکه بهتر بتوانم با دیگران همدلی کنم به مطالعه وشناخت افکار واحساساتی که انسانهای مختلف دارند پرداختم. سعی کردم موقعیت های مختلفی که هر انسانی ممکن است تجربه کند را به وسیله فیلم های مختلف آشنا شوم. در هنگام تماشا فیلم خودرا در موقعیت شخصیت های فیلم قرار می دادم و از دید شخصیت های فیلم به مسایل وپیرامون نگاه می کردم. برای این مهارت به یک سریال آمریکایی برخورددم که نام آن تحت درمان بود که در آن یک مشاور در یک اتاق به درمان مراجعان خود می پرداخت و در حین جلسات درمان به ما چگونگی درک مراجع ونحوه ای که می توان همدلی کرد را آموزش می داد. در این زمینه سعی کردم با جان بینی های مختلف نیز آشنا شوم ودر این زمینه به مطالعه مکاتب فلسفی مختلف پرداختم. با این کار سعی داشتم با نوع نگاهی که دیگران به تفسیر دنیا می پردازند نیز آشنا شوم. در این مسیر مطالعه کتابهایی مثل داستان فلسفه برایان مگی، تاریخ روان شناسی هرگنهان و مکاتب فلسفی گوتک نیز در آشنایی من با جهان بینی های مختلف تاثیر زیادی داشتند. البته این نکته را بگویم که مطالعه هر کتابی مخصوصا رمان ها می تواند ما را به درون افراد دیگر ببرد و ما را با مسایل مختلف انسانی آشناکند. برای مثال رمان برج سکوت اثر حمیدرضا منایی ما را با دنیا وتجارب یک معتاد و جامعه معتادان بهتر آشنا می کند.))

نگارنده در این قسمت به بیان بخشی از تجربیات خود در زمینه کتابخوانی می پردازد وبه توصیه هایی در این زمینه می پردازد که می تواند برای دانشجویان تازه وارد در رشته مشاوره مفید باشد و اینگونه بیان می کند: «در طی این چند سالی که به صورت تخصصی تر در مسیر مشاور شدن قدم گذاشتم به این نکته دست یافتم که تنها با خواندن چند کتاب وتماشا چند فیلم نمی شود یک مشاور حرفه ای شد، بلکه به مرور زمان و با خواندن کتابهای مختلف وتر کیب شدن آن با تجربه در عمل و آزمون و خطا و درس گرفتن از آن می توان به یک مشاور حرفه ای تبدیل شد. من در این مسیر تجربیات مختلف حسی و فکری را کسب کردم.که در وهله اول کسب این تجربیات باعث رشد فردی من شدند. یک مشاور به نظر من باید در زمینه های مختلف اطلاعاتی داشته باشد چون برای مشورت خواستن افراد از صنف های مختلف با افکار و اخلاقیات مختلف برای کمک به حل مشکل خود برای مشورت به او مراجعه می کنند. در نظر من یکی از زیبایی های مشاوره این است که با انسانهایی با سلاقی و تجربیات مختلف رابطه برقرار می کنیم و این رابطه باعث وسعت دید ونوع نگاه ما به زندگی وجهان پیرامون می شود.در درجدول شماره ۱ معرفی کتاب سعی کردم بخشی از کتابهای تخصصی که در دوران دانشجویی به توصیه برخی از اساتید وبرخی از دانشجویان باتجربه تر به من معرفی شد ومن با مطالعه آنها توانستم به مهارت بیشتری در زمینه مشاوره دست پیدا کنم را معرفی کنم.»

جدول شماره ۱. کتاب های تاثیر گذار بر توسعه حرفه ای دانشجو معلم رشته مشاوره

نظریه های شخصیت تالیف فیست	نظریه های شخصیت تالیف شولتز
کتاب های تالیف شده توسط اروین یالوم	کتاب های تالیف شده توسط عبدالله شفیع آبادی
نظریه های روان در مانی تالیف کوری	نظریه های روان درمانی تالیف شارف
نظریه های روان درمانی تالیف پروچاسکا	روان شناسی روابط انسانی تالیف رابرت بولتون
مشاوره مدرسه تالیف تامارا دیویس	نظریه های یادگیری تالیف هرگنهان
Dsm5 جلد اول و دوم	مفاهیم بنیادی و تخصصی در مشاوره تالیف دیوید گلدارد
روش های تحقیق در علوم رفتاری تالیف سرمرد/بازرگان/حجازی	پویش کیفی و طرح پژوهش تالیف جان کرسول
روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی تالیف دلاور	مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی تالیف دلاور
راهنمایی سنجش روانی تالیف مارنات جلد ۱ و ۲	تاریخ روان شناسی تالیف هرگنهان
آزمونهای روانی تالیف هادی بهرامی	روان شناسی پرورشی نوین تالیف سیف
هوش هیجانی تالیف دانیل گلمن	روان شناسی رشد تالیف لورابک جلد ۱ و ۲

نگارنده در ادامه به شرح تجربیات خود می پردازد و اینگونه بیان می کند: ((جدول فوق بخشی از کتب تخصصی می باشد که به توصیه اساتید و دانشجویان باتجربه تر در رشته مشاوره در طی ۴ سال تحصیل در دانشگاه به مطالعه پرداختم. در دوران تحصیل ام یکی از اساتید مشاور توصیه کردند دایره مطالعاتی ام را محدود به مطالعه کتب تخصصی روان شناسی نکنم و در حوزه های مختلف مطالعه داشته باشم. الان سه سال از آن توصیه گذشته و سعی کردم در زمینه های مختلف و کتابهای مختلف مثل کتابهای ادبی، رمانها، کتابهای فلسفی و... به مطالعه بپردازم. امروز نسبت به اوایل شروع تحصیل ام دید بهتر و روشن تری نسبت به اطراف ام پیدا کردم. من امروز یک توصیه برای کسانی که تازه می خواهند قدم در راه حرفه مشاوره بگذارند دارم و آن هم ایجاد عادت کتاب خوانی در خود می باشد. کتاب خواندن باعث میشود تجربه ای که شما فرصت زیستن آن را نداشتید را داشته باشید. با خواندن هر کتاب حاصل تجربه و تلاش چندین ساله یک انسان را در قالب چند صفحه به صورت خلاصه دریافت می کنید و آن تجربه باعث بهتر ادامه دادن مسیر زندگی تان میشود. اگر کسی می خواهد مشاور شود باید بتواند دیگران را درک کند واز پنجره ای که مخاطب او به تفسیر رویداد ها می پردازد به مسایل نگاه کند این مهارت قسمتی از آن به وسیله خواندن کتابهای مختلف میسر می گردد. با خواندن هر کتاب با احساسات و افکار مختلف آشنا می شوید و باعث کامل تر شدن دیدگاهتان نسبت به مسایل و رویداد های پیرامونتان می گردد.))

نتیجه گیری

این مطالعه به منظور توصیف تکامل یک دانشجو معلم در فرایند مشاوره مدرسه شدن طراحی و اجرا شد. برای نیل به هدف پژوهش مناسب ترین روش استفاده از روایت نگاری بود لذا پژوهشگر این شیوه را به کار بست. نگارنده دریافت تحقیقات و راهنمایی معلمان و مشاور مدرسه و دانش آموزان پایه های بالاتر در دوران دبیرستان نقش کلیدی در هدایت وی به سمت

اتخاب دانشگاه فرهنگیان و رشته مشاوره داشتند. نگارنده در دوران دانش آموختگی در دانشگاه با تاکید اساتید مشاور مبنی بر کتاب خوان بودن و داشتن اطلاعات گسترده برای مشاور موفق بودن در آینده روبه رو شد. سپس تمام سعی خود را کرد تا به این توصیه عمل کند و با خواندن کتاب های متعدد و تماشای فیلم های مختلف در حوزه روان شناسی سعی کرد بر توسعه حرفه ای خود در مشاوره بیافزاید.

پیشنهادهات

نگارنده در پایان به ارایه پیشنهادات خود برای دیگر پژوهشگران می پردازد و اینگونه بیان می کند: ((در هنگام جمع آوری اطلاعات درباره موضوعات مشابه موضوع پژوهش ام به این مساله برخوردی که تحقیقات در زمینه تجربه زیسته افراد در حرفه های مختلف بسیار اندک می باشد و افراد در حال فعالیت در حرفه های مختلف بسیار اندک از تجربیات خود از مسیر طی کرده در حرفه خود پرداختند. در اینجا به افراد متخصص و حرفه ای در حرفه های مختلف پیشنهاد می کنم که تجربیات خود را در مسیری که طی کردند تا در حرفه خود به تکامل برسند را بیان کنند تا دیگران که علاقه به حرفه آنها دارند یک نقشه راه و یک الگو کلی از مسایل آن حرفه بدست بیاورند تا بتوانند موفق تر در آن حرفه ظاهر شوند.))

منابع

آل حسینی، فرشته (۱۳۹۵). پژوهش روایی مفهومی از تجربه. فصلنامه تربیت معلم فکور. (۲) ۱۳۹۵. ۳-۱۲
اسداللهی، فاطمه (۱۳۹۷). تبیین نظری روایتنگاری تأملی و توسعه حرفهای دانشجومعلم: ارائه مدل مفهومی مبتنی بر سنتز فرا تفسیر. دو فصل نامه نظریه و عمل در برنامه درسی. (۱۲) ۱۳۹۷. ۱۴۹-۱۹۲
بولتون، رابرت. (۲۰۱۵). روان شناسی روابط انسانی. ترجمه حمیدرضا سهرابی با همکاری افسانه حیات روشنایی (۱۳۹۶). تهران: رشد

دلاور، علی. (۱۳۹۶). روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی. تهران: ویرایش
شفیع آبادی، عبدالله. (۱۳۹۷). روش ها و فنون مشاوره (مصاحبه بالینی). تهران: کتاب فکر نو
کرسول، جان دبلیو. (۲۰۰۷). پویش کیفی و طرح پژوهش: انتخاب از میان پنج رویکرد (روایت پژوهی، پدیدار شناسی، نظریه داده بنیان، قوم نگاری، مطالعه موردی). ترجمه حسن دانایی فرد و حسین کاظمی (۱۳۹۰). تهران: صفار